

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

NÖVÉNYVÉDELMI INFORMÁCIÓK

ELHANYAGOLT, FELHAGYOTT ÜLTETVÉNYEK, SZŐLŐK

A települések zártkertés részein, valamint korábbi nagyüzemi ültetvények maradványterületein a megye több pontján található felhagyott ültetvények és szőlők. Növény-egészségügyi szempontból a felhagyott szőlők különösen érdekesek, de a veszélyes vagy invazív gyomnövények elterjedése szempontjából is kiemelt jelentőségűek, ezért a továbbiakban főként az elhanyagolt szőlőültetvények példáján mutatjuk be a veszélyeket, illetve a hatósági intézkedéseket.

Az elhanyagolt szőlő fogalmát növényegészségügyi szempontból a növényegészségügyi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól szóló 7/2001 FVM rendelet 7. melléklet 1.4.1.2.8.1. pontja határozza meg. Egy szőlőültetvény akkor tekintendő elhanyagoltnak, ha az alábbiak mindegyike teljesül:

- a) nem végeznek rendszeres művelést,
- b) nem végezték el a legutóbbi téli metszést, így a hajtások átnyúlnak a sorközbe és a soron belül, mely nem biztosítja a megfelelő növényegészségügyi állapot fenntartását,
- c) a legalapvetőbb növényvédő szerek kezeléseket sem végezték el, ökológiai vagy biogazdálkodás esetén nem alkalmazták az abban a rendszerben megengedett készítményeket.

Az elhanyagolt szőlők (és más elhanyagolt ültetvények) a szomszédos területekre számottevő növényegészségügyi veszélyt jelentenek az ott áttelelő, felszaporodó károsítók és a károsítókat terjesztő vektorok révén, ezért a felszámolásuk érdekében tett erőfeszítések közérdekűek.

A szőlőültetvények rendeltetésszerű használatát, művelését szabályozó jogszabályok

A szőlőültetvények rendeltetésszerű művelésével több jogszabály is foglalkozik, ennek megfelelően több hatóság állapíthatja meg hatáskörét más-más szempontok alapján.

Az ingatlanügyi hatóság a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 5.§ (1)-(2) bekezdései alapján rendszeresen ellenőrzi, hogy a földhasználó a termőföldet művelési ágának megfelelő termeléssel hasznosítja-e, vagy termelés folytatása nélkül a talajvédelmi előírások betartása mellett a gyomnövények megtelepedését és terjedését megakadályozza. Szőlő és gyümölcsös esetében a jogszabály nem hagy választási lehetőséget, ezeket a területeket a művelési ágának megfelelő termeléssel kell hasznosítani.

A szabály megsértése esetén az ingatlanügyi hatóság földvédelmi bírságot szab ki.

A hegybíró jár el a szőlészetről és borászatról szóló 2020. évi CLXIII. törvény 5.§ (1) bekezdése szerinti rendelkezés megsértése esetén: „A szőlőültetvényt az ültetvény használója köteles rendeltetésének megfelelően művelni, a tulajdonos köteles a szőlőültetvény rendeltetésnek megfelelő művelését biztosítani”.

Mulasztás esetén a hegybíró figyelmezteti az ültetvény használóját vagy tulajdonosát, majd a későbbiekben vagy saját maga rendeli el az ültetvény kivágását mulasztási bírság kiszabása mellett, vagy (ha az ültetvény tulajdonosa és használója nyilatkozott az ültetvény rendeltetésszerű további műveléséről, de annak nem tett eleget), megkeresi a növénytermesztési hatóságot, mely elrendeli az ültetvény tulajdonos költségére történő kivágását.

A növényvédelmi hatóság az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (Éltv.) szerinti kötelezettségek teljesítését vizsgálja.

Az Éltv. 17.§ (1) bekezdése alapján a termelő, illetve a földhasználó köteles a zárlati és a vizsgálatköteles nem zárlati károsítókat elpusztítani, azok behurcolását, meghonosodását, terjedését megakadályozni, illetve a zárlati károsító fertőzését vagy annak gyanúját az élelmiszerlánc-felügyeleti szervnek bejelenteni. Köteles továbbá az egyéb károsítók ellen is védekezni, ha azok más, különösen a szomszédos termelők növénytermelési, növényvédelmi biztonságát vagy az emberi egészséget bármely módon veszélyeztetik, valamint figyelembe venni az integrált gazdálkodás alapelveit, továbbá a környezet és a természet védelmét.

A növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet 2.§ (1) bekezdése az alábbi veszélyes gyomnövényeket külön is kiemeli, ezek ellen a védekezés kötelező: parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), keserű csucsor (*Solanum dulcamara*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*) és aranka fajok (*Cuscuta* spp.). Ezek közül a parlagfű, mint allergén gyom és a selyemkóró, mint invazív faj külön is figyelmet érdemel.

A **parlagfű** elleni védekezési kötelezettségről szóló legmagasabb szintű jogszabály az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény 17.§ (4) bekezdése: a földhasználó köteles az ingatlanon a parlagfű virágbimbójának kialakulását megakadályozni, és ezt követően ezt az állapotot a vegetációs időszak végéig folyamatosan fenntartani.

Az Európai Parlament és a Tanács 2014. október 22-i 1143/2014/EU rendelete az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről

2015. január 1-jén lépett hatályba, és minden tagállamban – így Magyarországon is – közvetlenül hatályos és közvetlenül alkalmazandó. A **selyemkóró** az idegenhonos inváziós fajok uniós jegyzékében szerepel.

A szőlő zárlati károsítói közül hazánkban és megyénkben is megjelent már a **szőlő arany színű sárgaság fitoplazma** (Grapevine flavescence dorée) (röviden: FD). Folyamatosan növekvő egyedszámban van jelen továbbá a kórokozó terjesztésében szerepet játszó **amerikai szőlőkabóca** (*Scaphoideus titanus*) is. A kórokozó szerepel az Európai Unió tagállamainak közös karantén listáján. Megjelenése kapcsán Dunaszentmiklós, Neszmély, Szomod, Baj, Tata településeket érintően zárlati intézkedések kerültek bevezetésre, melyek továbbra is hatályban vannak, annak ellenére, hogy újabb igazolt fertőzés az utóbbi 4 évben nem fordult elő. A körülhatárolt területen belül található elhanyagolt ültetvények esetében a növényvédelmi hatóság rendeli el az elhanyagolt szőlő kivágását, míg körülhatárolt területen kívül eső ültetvény esetében a helyes mezőgazdasági és környezeti állapot fenntartását kell előírnia. Ez utóbbi a hatósági gyakorlatban a károsítók (elsősorban a gyomnövények) elleni védekezési kötelezettség elrendelését jelenti.

A növényvédelmi hatósági eljárás

Az eljárás minden esetben helyszíni ellenőrzésen alapul. Az ellenőrzés során rögzítésre kerülnek azok a tények, melyek alapján az ültetvény elhanyagolt jellege megállapítható, felvételezésre kerülnek továbbá azok a károsítók, melyek a későbbi eljárás mentét befolyásolhatják. Az ellenőrzött terület határait koordinátákkal azonosítjuk, és hivatali nyilvántartások alapján állapítjuk meg azonosító adatait, tulajdonosát és földhasználóját.

Az illetékes hegybírót az elhanyagolt szőlőültetvényről értesítjük, és parlagfű jelenléte esetén az ingatlanügyi hatóságot is megkeressük a fertőzött terület nagyság és a fertőzési mérték megállapítása érdekében.

Amennyiben növény-egészségügyi, növényvédelmi hatósági eljárás megindítása szükséges, arról a földhasználó és szükség esetén a tulajdonos ügyfél is tájékoztatást kap, az eljárás során nyilatkozatukra illetve együttműködésükre számítunk.

Attól függően, hogy az elhanyagolt szőlő növényegészségügyi zárlati szempontból körülhatárolt területen belül, vagy azon kívül helyezkedik-e el, az eljárás kimenetele változó. Körülhatárolt területen belül az ültetvény kivágása, míg körülhatárolt területen kívül a meghatározott károsítók elleni védekezési kötelezettség kerül elrendelésre. Ez utóbbi teljesítése együtt járhat az ültetvény felszámolásával is. Körülhatárolt területen belül a kötelezéssel együtt növényvédelmi bírság is megállapításra kerül, míg körülhatárolt területen kívül csak akkor, ha a kötelezésben foglalt határidőre az önkéntes teljesítés elmarad. **A növényvédelmi bírság összege a növény-egészségügyi zárlattal nem érintett területen 15.000 – 5.000.000 Ft-ig terjedhet, míg a növény-egészségügyi zárlattal érintett területen akár 500.000 – 100.000.000 Ft is lehet.**

A határozatban elrendelt kötelezettség teljesítésének hiányában a végrehajtást az állami adóhatóság fogatosítja, ugyanakkor a mulasztás folytán a növényvédelmi bírság ismételtető, összege pedig növelhető.

Hatósági intézkedések

A Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Növény-és Talajvédelmi Osztálya 2021. év során 235400 m², 2022. év során eddig 36000 m² elhanyagolt ültetvényt derített fel.

Az eddigi gyakorlatnak megfelelően a helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyvet az ügyben hatáskörrel rendelkező ingatlanügyi hatóság és hegybíró részére is megküldjük, de saját hatáskörben is eljárást indítunk.

Az elhanyagolt ültetvények esetében a lágý- és fásszárú gyomosodás felszámolására köteleztük az ültetvények földhasználóit illetve tulajdonosait. Egyes területeken az önkéntes teljesítés megtörtént, máshol növényvédelmi bírság megállapítására és az állami adóhatóság megkeresésére is sor került. Ennek nyomán minden területen megkezdődött az ültetvények rendbetétele vagy felszámolása.

Bízunk benne, hogy fenti intézkedésekkel a szakszerűen ápolott ültetvényekben a fertőzési nyomás csökkenthető, a zárlati károsítók és az invazív gyomfajok elterjedése megelőzhető.

Felhívjuk tehát az érintett tulajdonosok és földhasználók figyelmét, hogy az elhanyagolt ültetvények, és különösen az elhanyagolt szőlők esetében rendelkezésre állnak a megfelelő hatósági eszközök a kötelezettségek érvényesítéséhez, ezért **lehetőség szerint még a hatósági intézkedések előtt, önkéntesen számolják fel az elhanyagolt ültetvényeket, illetve tegyenek eleget a jogszabályi kötelezettségeknek.**

Komárom-Esztergom Megyében növényvédelmi kérdésben szervezeti egységünket keressék.

Agrárügyi Főosztály
Növény- és Talajvédelmi Osztály
2890 Tata, Új út 17.
Tel: 06-34-795-148; e-mail: nto@komarom.gov.hu

Molnár József
osztályvezető
növényvédelmi szakirányú okl. agrármérnök, talajvédelmi szakértő